

ŠMARTINSKI VESTNIK

1949

San Martin, 12. marca 1949

Štev. 3

No malo čudno me gledate, pa sem bil že pri vas. Prvič za 15. avgust 1948, ko sem prinesel vest o samostojni slovenski službi božji v San Martinu, drugič pa, ko sem za Miklavžev večer napovedal prihod dobrega svetnika z mogočnim spremstvom v dvorani v San Martinu. Zdaj pa prihajam, da po polletnem delovanju podrobneje obrazložim, kako se katoliški Slovenci v prijaznem San Martinu razvijamo cerkveno in kulturno.

A. CERKVENO DELO

..Vsako nedeljo in zapovedan praznik imamo samostojno službo božjo s slovensko pridigo in slovenskim petjem, zdaj ob 8.15. v zimskem ča su pa ob 9. V začetku je bilo petje skupno — ljudsko, toda ne dolgo, ker je kmalu začel cerkveni mešani pevski zbor, ki šteje danes 33 pevcev in pevk. Slovenci, ki so tu po 20 in več let, so se solzili od ginjenja, da slišijo božjo besedo v milem slovenskem jeziku. Petje kaj močno ugaja tudi tukajšnjim domačinom, tako da mnogi prisostvujejo slov. službi božji zaradi našega lepega petja. Na željo domačinov je na sv. večer naš zbor s petjem in glasbo poveličeval presrečni trenutek božične noči pri župni po-nočnici. Za sv. Tri kralje je bil pa zbor povabljen na sodelovanje s petjem pri božičnici v državnem zavodu. V tej župniji je največja slovesnost na praznik Brezmadežne, ko se vrši prvo sveto obhajilo. Slovesnost se zaključi z mogočno procesijo. Letos je pri tej procesiji sodelovala naša slovenska skupina, pojoč Marijine pesmi. Za banderom iz barleškega begunskega taborišča, ki predstavlja naše Brezje z begunsko družino pred Marijo Pomagaj, so šli slovenski begunci, ki stanujejo v San Martinu in bližnji okolici. Posebno pozornost je vzbujalo slovesno slovensko klenkanje in pritrkavanje, česar tukajšnji domačini niso vajeni. Naš rojak Mandel Jože je namreč v zvoniku napravil in uredil tako napravo, da se izvaja lepo ubrano klenkanje. Trije gorenjski fantje klenkajo na štiriglasno, četudi sta samo dva zvona v zvoniku. Naslednjo nedeljo smo se udeležili procesije Brezmadežne v Progresso, kjer je župnik San Martina preč. gospod dr. Clovis Fernandes na javnem trgu v cerkvenem govoru predstavil nas Slovence kot trpeče

žrtve brezbožnega komunizma in opisal grozo etkomunističnega ubijanja v naši domovini. Dodal je: "Ker naš prezident pozna to ljudstvo kot verno, pošteno, zato jim je odprl vrata naše domovine." Do solz ginjeni domačini so nas gledali s sočutjem in drugačnim pojmovanjem kot doslej. Besede gospoda župnika so brez dvoma dvignile naš narodni ugled, hvaležni smo mu zato prav iskreno. Po govoru so naši pevci v mikrofona zapeli slovenske Marijine pesmi. Tako nas naš biser, s katerim nas je Bog odlikoval, slovenska pesem, dviga pred drugimi narodi. V cerkvenem pogledu smo že tako urejeni, da vsa duhovna dela vrši slovenski duhovnik, spoveduje pa tudi v drugih slovanskih jezikih in nemškem jeziku. V mnogočem nam je bil v izdatni pomoč naš vodnik gospod Hladnik. Hvala mu! Cerkveni pevski zbor nam je priredil prav okusno pripravljen Miklavžev večer v dvorani Katoliške akcije. Udeležili so se ga tudi voditelji tukajšnjih cerkvenih organizacij z duhovniki. Čudili so se zanimivim navadam Slovencev na tem večeru. Vsako točko, govor, deklamacije in pesmi so želeli slišati v svojem jeziku. Ko je mogočni in radodarni svetnik obdaroval tudi nje, so obljubili, da bodo še pridnejši za prihodnji Miklavžev večer. Za sv. Tri kralje je nekaj slovenskih fantkov prejelo prvo spoved in prvo sveto obhajilo pri slovenski sv. maši s slovenskim nagovorom.

B. KARITATIVNO DELO

Po ureditvi službe božje smo se pa odzvali mogočnemu klicu, ki nas je pozival na karitativno delo, ustanovili smo si Konferenco sv. Elizabete. Sodeč po blagoslovu, ki ga Bog daje temu delu, vidimo, da je to z a naše razmere najpotrebnejše.

Mnogi Slovenci so sicer mnenja, da v bogati Argentini med Slovenci ne bo revščine. Oh, ko bi to bilo res! Morda bo to v kakem desetletju, zdaj pa, žal, še ni! V domovini smo imeli Vincencijeve in Elizabetne konference, ker smo pa hoteli tu delo usmiljenja, pomoči in podpore nasloniti na žensko, po naravi mehkejše srce in pripravnejše roke, zato smo si ustanovili Elizabetno konferenco. Seveda to ne izključuje, da ne bi pritegnili k sodelovanju tudi moške moči. Poleg lastne duhovne izobrazbe v duhu krščanske dobrotelčnosti ima Elizabetna konferenca naslednjo nalogo: Podpora revnim, onemoglim, starim, bolnim, sirotam, skratka vsem Slovincem, družinam in posameznikom — pomoči potrebnim. Podpora se deli v denarju, obleki, zdravilih, zdravniški pomoči, pomoči v stanovanjskih potrebah, z navsveti in s posredovanjem. Ob času, ko prihajajo množice Slovencev iz Evrope, je marsikomu majhna pomoč v veliko trenutno korist. Bo pa taka organizacija stalna potreba! Pomislimo na slučaj bolezni, ostarelih ali celo smrti v družini, brezposelnost, nenadne gospodarske težave, ki lahko dolete cele stotine delavskih družin! Kaj pa onemogli, stari brez svojcev?! Bati se je, da se bodo večletne reve begunskega življenja začele prej ali slej oglašati v svojih posledicah, kar se že godi. Slaba hrana, živčna napetost, veden strah in trepet, prezebanje v barakah, nezadostna obleka, — posledica: živčna oslabelost, slabokrvnost, revmatski pojavi in druge nadloge. Razne potrebe se že javljajo: oče v bolnici, mati bolna, neodrasli otroci, vsi brez sredstev, prihrankov ni, zaslužiti nima kdo — ali: mlad človek neozdravljivo bolan, povsod odpuščen iz službe. Ne vemo, koliko se bomo mogli tu posluževati javne pomoči in koliko časa! Kdor poskuša, že čuti, da se bomo morali sami lotiti rešitve teh in enakih potreb. Skušamo dobiti za Slovence lastnega zdravnika in tudi vsaj zasilno stanovanje za lažje bolne. Med tisoči nas tukaj bo več ali manj takih potreb morda vedno. Javljajo se pa tudi druge potrebe, ki ne spadajo strogo v področje karitativnega delovanja. N. pr.: Mlad, podfeten človek si želi samostojno obrt, rabi denar za začetek — malo podporo. Z začasnim posojilom s mu pomaga do nabave malega tstroja ali orodja. Drugi spet mora plačati stanovaonjsko kavcijo ali nabaviti nujno obleko, pohištvo! Elizabetna konferenca že prakticira takorekoč malo posojilnico

pa brez posebnih formalnosti. Moška beseda zadostuje in nadomesti notarski podpis, sodno overovljenje in take 'zamerke'! Seveda zadostnega kapitala še ni, pa se že z malo vsoto doseže lep uspeh: "Začeti je treba, to je velika umetnost", je rekel svoj čas veliki Evangelist Krek, in mi začenjamo. V odboru so starejše in mlajše ženske, ki imajo srce in voljo za to plemenito delo. Tu se tudi seznanjajo stare Slovenke in novodošle v medsebojni pomoči in skupnem delu. Tako vrši Elizabetna konferenca označeno delo, v kolikor ji omogočujejo sredstva. Za Miklavža smo obdarovali z obleko in sladkostmi 40 slovenskih otrok. Precej obleke, obuvala in živil kot tudi pomoči pri stanovanju smo razdelili družinam, bolnikom in posa meznikom. Nikogar ne nadlegujemo ne s članarino ne s kakimi obveznostmi, ker prostovoljen dar je Bogu vseh in blagoslovljen!

C. PROSVETNO DELO

Skrb za našo mladino in pa želja mladine sa me, da se kulturno udejstvuje, kot so slovenske župnije nekoč procvitale v raznih kulturnih organizacijah, s katerimi je bila posejana pred komunistično revolucijo slovenska domovina, pa nas dviga na delo za ustanovitev lastnega kulturnega društva, ki se bo razvijalo po velikih smernicah v slovenskem narodu ovekovečenih katoliških shodov in verskih kongresov (evharistični kongres in kongres Kristusa Kralja), ki bo vklepalo mladino v tisočletno vrsto rodov vernega, katoliškega, sv. Očetu-papežu vdanega slovenskega naroda! Kot je posebna slovenska služba božja pri San Martinu strla smešni strah, da bi taka posebnost škodila narodni skupnosti in je že pokazala ravno nasprotno — poživiljenje slovenske zavesti in verskega življenja, tako tudi v kulturnem pogledu ne potrebujemo kake 'Meke'! Moderni čas govori, ti išči mladino, ne čakaj, da mladina potrka na tvoja vrata!

VELIKO NARODNO DELO

Tej mladini — njeni organizaciji — pa bodi izročeno uresničenje one velike misli, ki nam neprestano lebdi pred očmi in njen glas je vedno resnejši, že prehaja v očitanje in ta je: MRTVI KLICEJO! Mi vsi, ki smo prišli v Argentino, smo bili priča velikega zgodovinskega dejanja, kakršnega naš narod v svojem 1300 letnem obstoju ne pozna, ki se ne more smatrati za

postanek kake stranke, organizacije ali kaj sičnega, in to je **IDEJNO MOGOČNO VALOVANJE**, ki je zajelo **VES NAŠ NAROD** in ga **STRNILO V BOJEVIT ODPOR PROTI KOMUNIZMU, DA REŠI BOGATE TISOČLETNE DUHOVNE VREDNOTE, KI SO NAŠE RODOVE VODILE, TOLAŽILE, KREPILE V LEPIH IN TEŽKIH DNEH!** Malokateri narod more v svojem življenju pokazati na tako mogočno delo, kot ga naš narod vrši od leta 1942 pred očmi vsega kulturnega sveta vključen v gigantski dvoboj **KRŠČANSTVA** in **KOMUNIZMA!** Ali naj gredo vsa ta dela v trenutni zmagi komunizma v domovini (zmaga, ki jo je izvojeval komunizem s pomočjo zahodnih veslesil!) v poza bo? **S** kako slastjo smo svoj čas brali zgodbe slovenskih fantov na ruskem bojišču v Napoleonovi vojski, poslušali vojake z laških bojišč in bosanske okupacije! In kaj je vse to proti nepojmljivemu in neprimerljivemu mučeništvu naše **NARODNE DOMOBRANSKE ARMADÉ** in **PROTIKOMUNISTIČNIH BORCEV**. Ne le priče, ampak soborci smo bili! In že poteka četrto leto, ko je bil boj končan z našo premago, ki je bila predvsem politične narave, kajti v borbi nam naši komunisti še z daleka niso bili kos! In kako se mi tu oddolžujemo našim žrtvam v njihovih potomcih in domačih ostalih?! Kako rešujemo pozabe velike dogodke ki so jih naši veliki mrtvi pisali z lastno krvjo in ki bi bili v zgodovini drugih narodov pisani z zlatom in dijamanti?! Ni li dovolj močno to veličastno narodno valovanje, da prikaže vso veličino slovenske duše, v njej pa nepopisno divno moč njene ljubezni do Boga, do lastnega naroda, do domače zemlje in do lastne krvi! Lepi so spomeniki, ki jih gledamo tu velikim junakom za spomin v kamnu, bronu in slikah, še bolj zgovorne in trajne so pa žive besede, zapisane o njih dejanjih. — **ČAKATI SE NE DA VEČ — PRIČE ŽE LEGAJO V GROB — MNOGO TONE V POZABO!** Mi pa hočemo s slovenske narodne domobranske vojske **OBRISATI KRIVIČNE PLJUNKE, KI SO PADALI NA NJEN SPOMIN PO LETU 1945**, pospraviti s tega narodnega bisera vso navlako, ki so jo nametali zavrtni obrekovalci, da se bo zasvetil v vsej svoji lepoti! Kako? Z živo in pisano besedo o razvoju vseh dogodkov in delovanja, z ohranitvijo in poživljanjem, odkrivanjem vsega, kar služi pravi sliki velikega domobranskega in protikomunističnega

deja v našem narodu. Zato bomo izdajali domobranske knjižice, druge publikacije in tozadevne prireditve neustraheno, nesebično, nepristransko, morda za koga g renko, a vse le v službi resnice, pravice in najglobokejše ljubezni do velikih mrtvih, pokoreč se njihovim opominom, pozivom in naročilom! Pa še več! Sedaj, ko si utrjujemo močnejšo existenco kot je bilo to mogoče v taboriščnem življenju, je zrela misel za materialno pomoč osirotelim svojcem velikih mrtvih, sprhnelih v skupnih grobiščih, preminulih na bojiščih, v ječah, na moriščih, konfinacijah in drugod. Ali nam ne bi mogli očitati veliki mrtvi, da se ne oddolžujemo njim, ko pozablamo na njih osirotele svojce, razkropljene po vsem svetu. Naš glas mora segati v vse države Južne Amerike, v velika slovenska središča Severne Amerike, Kanade in v vse dežele, kjer živi naša kri! Vemo, da to delo ni lahko, bo pa sladko in ustvarjalo nam bo zavest, da vršimo sodobno največjo narodno dolžnost, zato mora to delo na mlada moška ramena, kar se je pred kratkim že zgodilo. V tem veličastnem delu ni prav nikake politike, ne osebne, ne strankarske, ne kakršne koli, ni koristolovstva, saj bo pod strogo kontrolo javnosti. Kdor izmed Slovencev bo nam v tem delu nasprotoval in ga hotel izpodkopavati, ta ni vreden slovenskega imena!

Končamo šmartinske vesti! Se nismo oglasili v kako samohvalo, ne za kako čast, ki je ne iščemo in ne rabimo, namreč da pokažemo gibčno samoniklost slovenskega človeka, ki ustvarja tradicijo svoje domovine v lastnih organizacijah tudi na periferiji največjega južno ameriškega mesta! Oglašamo se, da tem potem seznanjamo čim širšo javnost z navedenimi organizacijami s prisrčnim vabilom na bratsko sodelova nje: Dragi Slovenec, Slovenka, preberi, presodi, podpri! Vse pa v božjo čast in za dvig našega po neizmernih bolih utrujenega slovenskega naroda!

Drobne vesti

Slovenska služba božja v San Martinu se vrši vsako nedeljo in zapovedan praznik sedaj ob 8.15, v zimskem času pa ob 9 s slovenskim petjem zbornim, včasih pa skupnim ljudskim, tudi sv. maše se darujejo po slovenskem naročilu in slovensko pridigo. V postnem času se vrši vsako nedeljo in zapoveda npraznik ob 5 popoldne slovenski sveti rožni venci in sv. križev pot s petjem postnih pesmi. Spoveduje se

v slovenskem jeziku vsako nedeljo od 6.30 do slovenske sv. maše in se nadaljuje takoj po tej sv. maši. V delavnikih ravnata vsak dan pred in po sv. maši, popoldne pa tudi ob četrkih pred prvim petkom in vsako soboto kot tudi dan pred praznikom. Pred veliko nočjo nameravamo skupno spoved s kratko duhovno obnovo. Slovenci, Slovenke, ne prezrite spovedi, posebno sedaj v postnem času ne.

Naša župnija v San Martinu se imenuje cerkveno: Župnija de Jesus Amoroso Gral. San Martin (Bs. As.) in šteje 75.000 vernikov. Vodi jo župnik č. g. dr. Clovis Fernandes Mendoza, v pomoč sta mu č. g. kaplana P. Castro in P. Severo Babugio, slovenski del župnije pa oskrbuje slovenski duhovnik. — Cerkvenoupravno spada župnija v nadškofijo La Plata, ki in vodi nadškof msgr. dr. Tomaž Salari. Politično upravno pa spada v Municipalidad Gral San Martin, ki šteje 280.000 prebivalcev: Občinski dom, kjer se nahaja sedež Municipalidada in uradi je tik ob župnišču pred prijaznim parkom z mogočnim spomenikom generala San Martina, ki je najjačji tvorec države — republike Argentina. V to občino spadajo še katoliške župnije: Ciudadela, Villa Ballester, Lourdes, Caseros, S. Peña in več manjših duhovnj. S. Andres, Progreso in druge. — Mogočni občini načeljuje intendante prof. g. Santiago J. Pastorino. Občina ima 47 šol in lastno bolnišnico v ulici Mitre in tvori najlepši del predmestja mogočnega mesta Buenos Aires, ki gre naglo v četrti milijon prebivalcev. — **Cerkveni pevski zbor** v San Martinu šteje sedaj 33 pevcev in pevk in nastopa že s samostojnim moškim zborom. Vabi še nove moči, že urjene pa tudi začetnike in začetnice. Javi se lahko ob sobotah zvečer pri pevski vaji v dvorani poleg cerkve in ob nedeljah dopoldne pri pevovodji.

Elizabetna konferenca San Martin se priporoča za darove v prid našim revnim slovenskim novodošlim vseljencem. Zadnje mesece so prišli mnogi iz Evrope iz iz nekaterih begunskih taborišč zelo pomanjkljivo oskrbljeni z obleko in obuvalom. Vслед premnogih potreb in nezadostnega zaslužka si ne morejo nabaviti niti najpotrebnejšega perila in posteljnine, zlasti bolehave in nezaposleni. Prosimo že rabljene pa še koristne obleke, obuvala, pohištvo, posteljnino, odeje. Prosimo tudi denarne podpore. Brez skrbi izročite nam tudi lahko denarne zneske, ki jih uporabljamo kot začasno posojilo našim doma-

pinom v gospodarske in družinske oskrbovalne svrhe. Obresti plačamo po dogovoru, kdor pa da brezobrestno, bo pa imel obresti zaznamovane v nebeškem knjigovodstvu, saj vse naše delo služi krščanski dobroti. Pojasnila in vse potrebno se zve v župnišču pri slovenskem duhovniku vsak dan od 11—12 dopoldne in od 3—4.30 ter od 7—8 popoldne. Prosimo tudi obvestila za prazna stanovanja in prazna službena mesta za starejše moške.

Prišlo je drobno pisemce od važne osebnosti, ki takole govori: "Skrbite za zdravje, da se boste krepki vrnili v domovino, kajti opravičljiva je ta misel na povratak v Slovenijo!" — Bog usliši in Marija Brezjanska podpri tisoč in tisoč teh želja in prošnja! Le korajžo! Bog Kranjca (Slovenca) ne zapusti — pravi pregovor!

Slovenski krsti v župniji San Martin:

V juliju 11. Peter Pavel Opeka, 20. Amalija Terezija Vitrižal, 28. Ana Marija Bacek; v septembru 10. Jožefa Lidija Boštiančič; v oktobru 19. Marija Alojzija Rijavec, 25. Karol Skvarča, 27. Janez Zore; 28. novembra Marija Helena Mozečič. — V letu 1949: v januarju 20. Leopold A. Vladimir Tomić, 23. Janez Marinček, 29. Helena Dovč; v februarju: 3. Marta Dolenc, 3. Peter Amon. Fantje so v manjšini. Roistne liste za zgoraj navedene novorojenčke dobite starši pri slovenskem duhovniku ali zakristanu. So pripravljene.

Poroke slovenskih parov v San Martinu.

V letu 1948: 29. avgusta Janez Zajc — Marija Zgone 13. nov. Anton Truden — Antonija Turk, 27. nov. Drago Čatar — Marija Strle, 18. dec. Hostnik Anton — Ana Ostere, 22. jan. 1949 Rudolf Bras — Cvetka Langus.

Romanje v Rim za sveto leto. Mnogi naši Slovenci nas sprašujejo, da li bo mogoče romati tudi nam za sveto leto v Rim. Obrnili smo se v ta namen na cerkvenega pooblaščenca za sveto leto pri nadškofijskem uradu prestolnice. Čim dobimo zadevna navodila, bomo s posebnim oglasom obvestili vse, ki bi hoteli iti za sveto leto v Rim. Priprave so v teku.

V poravnavo stroškov Šmartinskega Vestnika prosimo 50 centavov, kar bo več — se porabi za prvi paket domobranski siroti — mati ustreljena oče prhni v Kočevskem Rogu in dete hira v tujem zavodu.

Šmartinski vestnik prinaša poročila o življenju Slovencev v San Martinu in soseščini. Oglašja se od časa do časa. Upravlja ga slovenski župni odbor.